

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ (ВИТРАТНИЙ ПІДХІД)

© 2014 БІЛИНЬСКА У. В.

УДК 330.131.7:664.6

Білинська У. В. Особливості діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах хлібопекарської галузі (витратний підхід)

У статті проаналізовано діагностику ефективності управління інноваційним ризиком шляхом оптимізації витрат. Управління витратами на інноваційних засадах здійснюється з метою їх зменшення. Для реалізації заходів щодо зниження впливу інноваційного ризику в системі управління витратами виділено найбільш вагомі фактори та побудовано багатофакторні моделі. Процес дослідження впливу інноваційного ризику на собівартість реалізованої продукції хлібопекарських підприємств представлено у вигляді схеми логічно поєднаних етапів. Ураховано всі обмеження та вимоги, усунуто мультиколінеарність, використано надбудову «Регресія» MS Excel для моделювання динамічних багатофакторних моделей собівартості реалізованої продукції досліджуваних підприємств хлібопекарської галузі. У результаті отримано основні фактори, що будуть використані для прогнозування тенденцій розвитку досліджуваних підприємств, розробки системи прийняття рішень та вдосконалення методичного забезпечення управління інноваційним ризиком.

Ключові слова: інноваційний ризик, оптимізація витрат, собівартість продукції, хлібопекарське підприємство, регресія.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 8.

Білинська Уляна Володимирівна – аспірантка, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (вул. Руська, 56, Тернопіль, 46001, Україна)

E-mail: ubilynska@i.ua

УДК 330.131.7:664.6

Билинская У. В. Особенности диагностики эффективности управления инновационными рисками на предприятиях хлебопекарной отрасли (затратный подход)

В статье проанализирована диагностика эффективности управления инновационным риском путем оптимизации расходов. Управление затратами на инновационных началах осуществляется с целью их уменьшения. Для реализации мероприятий по снижению влияния инновационного риска в системе управления затратами выделены наиболее весомые факторы и построены многофакторные модели. Процесс исследования влияния инновационного риска на себестоимость реализованной продукции хлебопекарных предприятий представлен в виде схемы логически объединенных этапов. Учтены все ограничения и требования, устранена мультиколлинеарность, использована надстройка «Регрессия» MS Excel для моделирования динамических многофакторных моделей себестоимости реализованной продукции исследуемых предприятий хлебопекарной отрасли. В результате получены основные факторы, которые будут использованы для прогнозирования тенденций развития исследуемых предприятий, разработки системы принятия решений и совершенствования методического обеспечения управления инновационным риском.

Ключевые слова: инновационный риск, оптимизация затрат, себестоимость продукции, хлебопекарное предприятие, регрессия.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Формул.:** 1. **Библ.:** 8.

Билинская Уляна Владимировна – аспірантка, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (ул. Руська, 56, Тернопіль, 46001, Україна)

E-mail: ubilynska@i.ua

UDC 330.131.7:664.6

Bilynska J. V. Specific Features of Diagnostics of Efficiency of Management of Innovation Risks at Enterprises of the Baking Industry (Cost-is-no-object Approach)

The article analyses diagnostics of efficiency of management of innovation risks through cost optimisation. Management of costs on innovation grounds is carried out with the aim of their reduction. In order to realise measures on reduction of influence of innovation risks in the system of cost management the article specifies the most important factors and builds multi-factor models. The process of study of influence of the innovation risk upon the cost value of the sold products of bakeries is presented in the form of a scheme of logically united stages. The article takes into account all restrictions and requirements, eliminates multi-collinearity and uses MS Excel Regression analysis for modelling dynamic multi-factor models of cost value of sold products of the studied bakeries. In the result of the study the article obtains main factors that would be used for forecasting tendencies of development of the studied enterprises, development of the decision making system and improvement of methodical provision of innovation risk management.

Key words: innovation risk, cost optimisation, product cost value, bakery, regression.

Pic.: 1. **Tabl.:** 3. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 8.

Bilynska Juliana V. – Postgraduate Student, Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (Ruska str., 56, Ternopil, 46001, Ukraine)

E-mail: ubilynska@i.ua

Конкурентоспроможність хлібопекарської продукції на вітчизняних і світових ринках є низькою. Основною причиною є великі витрати на виробництво, оскільки дослідження виробництва починається саме з витрат. Вони впливають практично на всі площини функціонування фірми, визначають її політику ціноутворення, обсяги виробництва, розмір прибутку, показники фінансового стану, конкурентоспроможність продукції та підприємства в цілому. Витрати віддзеркалюють ціну усіх залучених підприємством економічних ресурсів і, таким чином, просто характеризують ефективність його діяльності. Тому механізм оптимізації витрат у системі управління ін-

новаційними ризиками на підприємствах хлібопекарської галузі є актуальним в теперішніх умовах ринку.

Наукова та прикладна проблематика ризик-менеджменту отримала розвиток у наукових розробках багатьох науковців: І. Балабанова, В. Вітлінського, В. Гранатурова, В. Глуценка, С. Ілляшенка, В. Москвіна О. Устенко, Є. Уткіна, М. Хохлова, В. Черкасова, Д. Штефаніча, О. Ястремського та інших. Їх праці присвячені дослідженню сутності ризику, визначенню учасників і причин його виникнення, характеристик методів оцінювання та управління окремими видами ризику (виробничим, фінансовим, інноваційним, інвестиційним).

Однак, незважаючи на актуальність питання інноваційного розвитку, до цього часу недостатньо відображені особливості діагностики ефективності управління інноваційними ризиками у сфері розроблення та впровадження у виробництво промислової продукції, всебічно не висвітлені практичні аспекти управління ризиком із врахуванням галузевої специфіки [1].

Інноваційний шлях розвитку підприємства завжди пов'язаний зі значним ризиком. Тому врахування в діяльності суб'єктів господарювання фактора ризику дає змогу отримати позитивний ефект при проведенні інноваційних розробок і реалізації інвестиційних проектів за мінімально можливих втрат.

Управління витратами на інноваційних засадах здійснюється з метою їх оптимізації (зменшення, зниження). Тому головним критерієм ефективності управління інноваційним ризиком у витратному підході буде критерій мінімізації. Ефективними заходами щодо зниження впливу інноваційного ризику вважатимуться ті, у результаті яких відбудеться скорочення питомих витрат. І навпаки – неефективними, якщо частка питомих витрат зростатиме. Тоді для реалізації заходів щодо зниження впливу інноваційного ризику в системі управління витратами необхідно виокремити найбільш вагомні фактори та побудувати багатофакторні моделі.

Процес дослідження впливу інноваційного ризику на собівартість реалізованої продукції хлібопекарських підприємств представимо у вигляді схеми логічно поєднаних етапів (рис. 1).

З даних рис. 1 видно, що процес діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості із використанням багатофакторного моделювання собівартості передбачає реалізацію 7 послідовних етапів. На першому етапі пропонується здійснити ідентифікацію, тобто розпізнавання та відбір основних факторів впливу інноваційного ризику на витрати підприємства. Поряд з цим варто зупинитися на показникові витрат, який буде взято за результативну ознаку (залежною змінною) моделі.

Результативною ознакою багатофакторної моделі витрат доцільно взяти показник собівартості реалізованої продукції, що є визначальним у формуванні та максимізації валового прибутку.

Наступний етап процесу діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості із використанням багатофакторного моделювання собівартості передбачає групування факторів впливу інноваційного ризику на собівартість реалізованої продукції досліджуваних підприємств за видами господарської діяльності – інноваційною, інвестиційною, маркетинговою та фінансовою. Необхідно також визначити, які показники доцільно ввести у модель регресорами (незалежними змінними). У результаті формуються вихідні статистичні дані за показниками, відібраними для багатофакторного моделювання [5, 6, 7].

Важливою і необхідною умовою економіко-математичного моделювання є присвоєння показникам коротких позначень, що спрощує побудову рівняння регресії. Один з методів, який набув широкого застосування закордоном, передбачає вираження досліджуваних показників англійськими термінами та присвоєння їм англійської аббревіатури до 3 літер. Вважаємо такий підхід прогресивним і доцільним з огляду на інтеграційні процеси, що відбуваються

нині в науці. Після вираження показників за допомогою загальноприйнятого методу необхідно перевірити їх на наявність мультиколінеарності та залишити для подальшого введення в модель лише ті, що суттєво не взаємодіють між собою і максимально впливають на результат.

Наступним етапом процесу діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості із використанням багатофакторного моделювання собівартості пропонується регресійний аналіз впливу відібраних факторів-показників на собівартість реалізованої продукції досліджуваних підприємств засобами прикладного програмного забезпечення. Важливим аспектом регресійного аналізу є отримання рівняння регресії та статистичних коефіцієнтів, зокрема множинної кореляції та детермінації, t -критерію Стьюдента, F -критерію Фішера, за якими оцінюється щільність і достовірність кореляційного зв'язку між регресорами та результатом.

Важливим етапом процесу діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості із використанням багатофакторного моделювання собівартості є економічна інтерпретація одержаних результатів, що полягає у перевірці моделі на адекватність та відповідність економічній логіці. Інтерпретація параметрів моделі необхідна в першу чергу для відображення реальної дійсності та усунення невірних взаємозв'язків, що її спотворюють.

Діагностика ефективності управління інноваційним ризиком на підприємствах за параметрами рівняння регресії та формування методики прийняття рішень в умовах впливу інноваційного ризику стануть підсумковими етапами проведеного дослідження та закладуть основи для вдосконалення методичного забезпечення розробки системи управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості [8].

Перейдемо безпосередньо до реалізації процесу діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості із використанням багатофакторного моделювання собівартості. Насамперед, відберемо показники, що будуть введені у багатофакторну модель собівартості реалізованої продукції та присвоїмо їм короткі позначення у вигляді аббревіатур англійських літер. Ведучи мову про вплив інноваційного ризику на господарську діяльність підприємства, доцільно розглянути основні її види та визначити показники, за якими можливо оцінити ступінь впливу. До основних видів господарської діяльності віднесемо інноваційну, виробничо-інвестиційну, маркетингову та фінансову [2].

Інноваційна діяльність підприємства полягає у розробці, впровадженні та реалізації нововведень у виробничо-технологічний процес, що підвищують ефективність підприємства шляхом скорочення витрат, покращення якості, зростання прибутку [3]. Якщо в результаті інноваційної діяльності підприємство може отримати протилежні результати, то його ефективність може знизитися і, відповідно, ступінь інноваційного ризику значний.

Виробничо-інвестиційна діяльність полягає у пошуку, знаходженні та впровадженні інвестиційних коштів у виробництво з метою збільшення виробничих потужностей, розширення асортименту продукції, забезпечення стійкості економічного розвитку та максимізації обсягів прибутку. Дія інноваційного ризику, насамперед, проявляється при фінансуванні інновацій та запуску потужностей для виробництва нових видів продукції [4].

Рис. 1. Алгоритм діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості із використанням багатфакторного моделювання собівартості

Джерело: розроблено особисто автором.

Підприємство здійснює маркетингову діяльність з метою дослідження кон'юнктури ринку, цільових аудиторій споживачів, обсягів попиту, смаків та вподобань покупців, шукає нові канали збуту для збільшення обсягу продажу, готує передумови для виходу на ринок з новими видами продукції тощо. Дія інноваційного ризику в маркетинговій діяльності проявляється також і при пошуку нових каналів розподілу у сфері постачання, маркетинговому ціноутворенні, моніторингу цін на товари-замінники тощо.

Фінансову діяльність підприємства пов'язують зазвичай з управлінням майном і джерелами його формування, у тому числі з інвестиційними. Тобто, можна стверджувати, що фінансова діяльність обслуговує інші види господарської діяльності та її ефективність залежить від оптимального співвідношення активів та пасивів підприємства. Дію інноваційного ризику можна виявити у процесі виконання фінансових планів щодо розвитку інноваційної діяльності.

Отже, у рамках реалізації процесу діагностики ефективності управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості із використанням багатфакторного моделювання собівартості реалізованої продукції пропонуємо відібрати такі показники (табл. 1).

Згідно з даними, наведених у табл. 1, для побудови багатфакторної моделі впливу інноваційного ризику на обсяг собівартості реалізованої продукції підприємства буде взято 12 факторних ознак, що відобразять основні види господарської діяльності. Методику обчислення частини цих показників наведено в табл. 1, а щодо решти, слід внести пояснення. Так, коефіцієнт фондоозброєності праці пропонуємо обраховувати як відношення залишкової вартості основних засобів до середньооблікової чисельності працівників. Коефіцієнт зносу основних засобів є відсотковим відношенням обсягу зносу до первісної вартості основних засобів. Оборотність кредиторської заборгованості обчислюється як відношення валового доходу до кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Маневреність власного капіталу – відношення обсягу власного капіталу до необоротних активів. Коефіцієнт поточної ліквідності – відношення обсягу оборотних активів до поточних зобов'язань. Коефіцієнт структури довгострокових вкладень – процентне відношення довгострокових зобов'язань до необоротних активів.

**Формування переліку показників для моделювання впливу інноваційного ризику на собівартість реалізованої продукції
хлібопекарських підприємств**

Найменування показника	Англійська назва (розрахунок)	Позначення
<i>Результуючий показник (залежна змінна)</i>		
Собівартість реалізованої продукції	Cost of Sold Products	CSP
<i>Регресори моделі (фактори, незалежні змінні)</i>		
1. Показники інноваційної діяльності		
1.1. Первісна вартість нематеріальних активів у % до необоротних активів	Intangible Assets / Non-current Assets	IAN
1.2. Питома вага нової продукції в асортименті, %	Share of New Products	SNP
1.3. Коефіцієнт фондоозброєності праці	Capital-labor Ratio	CLP
2. Показники виробничо-інвестиційної діяльності		
2.1. Питома вага капітальних інвестицій у необоротних активах, %	Capital Investments / Non-current Assets	CIN
2.2. Коефіцієнт зносу основних засобів, %	Fixed Capital Depreciation Ratio	FCD
2.3. Середньорічна норма амортизації (амортизація у % до первісної вартості основних засобів)	Depreciation Rate	DR
3. Показники маркетингової діяльності		
3.1. Питома вага виробничих запасів в оборотних активах, %	Inventories / Current Assets	ICA
3.2. Витрати на збут у % до доходу	Costs Sale / Gross Income	CSI
3.3. Оборотність кредиторської заборгованості	Payables Turnover	PT
4. Показники фінансової діяльності		
4.1. Маневреність власного капіталу	Equity / Non-current Assets	ENA
4.2. Коефіцієнт поточної ліквідності	Current Ratio	CR
4.3. Коефіцієнт структури довгострокових вкладень, %	Long-term Loans / Non-current Assets	LLN

За об'єкт дослідження автором взято 10 підприємств хлібопекарської галузі Західного регіону, які здійснювали інноваційну діяльність протягом 2001 – 2012 рр. Попередньо було сформовано вихідні дані за показниками, наведеними в табл. 1. Для кожного підприємства було сформовано кореляційні матриці (або матриці парних коефіцієнтів кореляції), використовуючи надбудову MS Excel «Корреляція». Значення парних коефіцієнтів кореляції, що перевищували критичне 0,75, свідчили про наявність мультиколінеарності, тому були вилучені і не використовувалися у моделюванні.

Для того, щоб отримати динамічні багатofакторні моделі, автором введено фактор часу t у вигляді порядкових номерів років аналізованого періоду. Головним обмеженням для побудови динамічної моделі витрат для кожного з 10 хлібопекарських підприємств була максимальна кількість факторів, яка визначалася шляхом ділення загальної кількості років аналізу на 2, у нашому випадку таке обмеження склало 6.

Загальний вигляд динамічної лінійної багатofакторної моделі має вигляд:

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_nx_n + a_{n+1}t, \quad (1)$$

де y – результативна ознака (залежна змінна);

x_1, x_2, \dots, x_n – факторні ознаки (незалежні змінні) або регресори моделі;

a_1, a_2, \dots, a_n – коефіцієнти регресії або параметри моделі, які показують, на скільки одиниць змінюється результат при зміні фактора на 1 одиницю за решти незмінних умов;

t – фактор часу (порядковий номер року);

a_{n+1} – коефіцієнт регресії біля t ;

n – кількість факторів.

Отже, враховуючи всі обмеження та вимоги, усунувши мультиколінеарність, використавши надбудову «Регресія» MS Excel для моделювання динамічних багатofакторних моделей собівартості реалізованої продукції досліджуваних підприємств хлібопекарської галузі, отримано наступні результати (табл. 2).

З даних, наведених у табл. 2, видно, що статистичні оцінки для всіх моделей задовільні, оскільки спостережувані значення t -критерію та F -критерію значно перевищують відповідні табличні значення. Тому одержані рівняння статистично значущі та можуть бути використані в подальшому.

Для забезпечення дієвого порівняльного аналізу вагомості впливу кожної факторної ознаки на результативну використовують коефіцієнт еластичності результату за факторами. Зведемо в табл. 3 коефіцієнти еластичності, обчислені для досліджуваних підприємств.

У табл. 3 жирним шрифтом виділено ті коефіцієнти еластичності, що відображають найбільший вплив фактора на результат для кожного підприємства.

ВИСНОВКИ

Отже, здійснено діагностику стану управління інноваційними ризиками на підприємствах харчової промисловості. Проведено економіко-математичне моделювання та факторний аналіз впливу інноваційного ризику на собівартість реалізованої продукції, у результаті чого отримано основні фактори, що будуть використані для прогнозування тенденцій розвитку досліджуваних підприємств, розробки системи прийняття рішень і вдосконалення методичного забезпечення управління інноваційним ризиком. ■

Зведені дані хлібопекарських підприємств щодо параметрів рівнянь регресії та їх статистичних оцінок

Показник	1. Дрогобицький хлібокомбінат	2. Івано-Франківський хлібокомбінат	3. Ізяславський хлібо завод	4. Концерн Хлібпром	5. Поліссяхліб	6. Сарненський хлібо завод	7. Славутський хлібо завод	8. ТЕРЕМНО ХЛІБ	9. Тернопільхлібпром	10. Чернівецький хлібокомбінат
<i>1. Коефіцієнти регресії (параметри моделі)</i>										
CSP-перетин	9840,3	26231,4	-11093,0	-285760,0	-9023,4	177,6	-2137,0	-39018,5	-346,5	-54427,7
IAN	×	34419,0	3979,1	×	×	×	3598,4	×	467,7	-621,2
SNP	227,2	322,6	-68,1	10490,5	121,1	167,9	×	-1057,1	641,9	×
CLP	-23,8	×	×	-31,0	×	-348,1	×	686,7	×	681,1
CIN	×	-989,0	×	-1807,6	737,6	×	×	×	4094,4	×
FCD	×	×	×	×	×	×	×	×	×	241,9
DR	×	×	22,3	×	×	×	-63,2	3635,2	×	×
ICA	×	×	99,1	4454,1	140,8	×	×	×	×	2288,8
CSI	-459,7	-5933,9	×	×	×	×	-70,4	829,4	×	×
PT	38,3	×	×	×	×	-16,5	108,7	×	10,8	×
ENA	×	×	13892,3	×	-29405,3	-355,2	-7069,0	×	40842,1	30945,5
CR	×	×	×	×	5835,7	×	×	9205,9	×	×
LLN	×	-149,7	×	-931,5	×	-12,2	×	×	×	×
t	854,2	9355,0	1347,1	63939,0	1591,7	3396,2	1367,9	363,3	1720,4	7904,7
<i>2. Статистичні коефіцієнти</i>										
R	0,899	0,991	0,994	0,990	0,967	0,972	0,995	0,991	0,972	0,989
R ²	0,807	0,982	0,988	0,980	0,935	0,945	0,990	0,983	0,945	0,979
t-критерій	5,0	16,3	26,8	15,7	8,5	9,3	21,9	17,0	9,3	15,2
F-критерій	5,0	44,2	66,5	41,2	12,1	14,4	79,8	48,2	14,3	38,3

Джерело: проведено розрахунки автором на основі даних річних фінансових звітів.

Таблиця 3

Коефіцієнти еластичності багатofакторних моделей собівартості реалізованої продукції хлібопекарських підприємств

Фактор	1. Дрогобицький хлібокомбінат	2. Івано-Франківський хлібокомбінат	3. Ізяславський хлібо завод	4. Концерн Хлібпром	5. Поліссяхліб	6. Сарненський хлібо завод	7. Славутський хлібо завод	8. ТЕРЕМНО ХЛІБ	9. Тернопіль-хлібпром	10. Чернівецький хлібокомбінат
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
IAN		45,73	20,47	×	×	×	16,80	×	3,42	-0,67
SNP	1,55	0,43	-0,35	1,77	0,42	0,58	×	-1,89	4,69	×
CLP	-0,06	×	×	-0,004	×	-0,43	×	0,45	×	0,25
CIN	×	-1,31	×	-0,31	2,57	×	×	×	29,93	×
FCD	×	×	×	×	×	×	×	×	×	0,26
DR	×	×	0,11	×	×	×	-0,30	6,52	×	×
ICA	×	×	0,51	0,75	0,49	×	×	×	×	2,46
CSI	-3,14	-7,88	×	×	×	×	-0,33	0,10	×	×

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
PT	0,04	×	×	×	×	-0,006	0,48	×	0,007	×
ENA	×	×	0,50	×	-0,17	-0,007	-0,15	×	0,012	0,14
CR	×	×	×	×	0,32	×	×	-0,20	×	×
LLN	×	-0,02	×	-0,16	×	-0,04	×	×	×	×

Джерело: проведено розрахунки автором на основі даних річних фінансових звітів і результатів моделювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Скопенко Н. С. Інноваційний розвиток хлібопекарської галузі України: основні напрями, проблеми, ризики / Н. С. Скопенко // Репозитарій Львівської політехніки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/>

2. Уолш К. Ключевые показатели менеджмента: Как анализировать, сравнивать и контролировать данные, определяющие стоимость компании / К. Уолш / Пер. с англ. – 2-е изд. – М. : Дело, 2001. – 360 с.

3. Білошкурський М. В. До проблеми економічної діагностики стану розвитку інноваційної діяльності підприємств / М. В. Білошкурський // Соціально-економічні трансформації в умовах глобалізації: світовий та вітчизняний виміри : [матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 1-2 березня 2013 р.)]; ред. кол. : К. С. Шапошников [та ін.]. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2013. – С. 56 – 58.

4. Ілляшенко С. Н. Совершенствование подходов к оценке риска проектов инновационного развития / С. Н. Ілляшенко // Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка. – 2001. – № 6-7. – С. 100 – 104.

5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : статистичний збірник / І. В. Калачова (відповідальна за випуск) ; Державна служба статистики України. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. – 305 с.

6. Офіційний сайт Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>

7. Про державну статистику / Закон України № 2614-XII 17.09.1992 р. від (поточна редакція від 02.12.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>

8. Ястремський О. І. Моделювання економічного ризику / О. І. Ястремський. – К. : Либідь, 1992. – 176 с.

REFERENCES

Ahentstvo z rozvytku infrastruktury fondovoho rynku Ukrainy. <http://www.smida.gov.ua>

Biloshkurskyi, M. V. "Do problemy ekonomichnoi diahnosyky stanu rozvytku innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv" [To diagnose the state of the economic problems of innovation activity]. *Sotsialno-ekonomichni transformatsii v umovakh hlobalizatsii: svi-tovoyi ta vitchyzniani vymiry*. Kherson: Helvetyka, 2013.56-58.

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>

Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini [Research and Innovation in Ukraine]. Kyiv: Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy, 2012.

Skopenko, N. S. "Innovatsiinyi rozvytok khlibopekarskoi haluzi Ukrainy: osnovni napriamy, problemy, ryzyky" [Innovative Development of the baking industry of Ukraine: trends, problems and risks]. <http://ena.lp.edu.ua:8080/>

Uolsh, K. *Kliuchevye pokazateli menedzhmenta: Kak analizirovat, sravnivat i kontrolirovat dannye, opredeliaiushchie stoimost kompanii* [Key Figures Management: How to analyze, compare and

control data defining the value of the company]. Moscow: Delo, 2001.

Yliashenko, S. N. "Sovershenstvovanie podkhodov k otsenke riska proektov innovatsionnogo razvitiya" [Refinement of approaches to risk assessment of innovative development projects]. *Visnyk SumDU. Seriya: Ekonomika*, no. 6-7 (2001): 100-104.

Yastremskiy, O. I. *Modeliuvannia ekonomichnoho ryzyku* [Simulation of economic risk]. Kyiv: Lybid, 1992.